

□□□□□□ Devlet-i Âli Osman'da devlet teşkilatı son derece muntazamdı. Bu sistemde kullanılan bir takım unvanlar vardı. Halen bunlardan bir kısmı kullanılmaktadır. Bu unvanlar alfabetik sıraya göre şöyledir:

ADLİ: "Adil",. II. Bayezid, III. Mehmed ve II. Mahmud'a verilmiştir.

AĞA: "Komutan",. Ordudaki kıdemli görevlilere ve Yeniçeri ağası ve Kızlar ağası gibi saray korumalarına verilmiştir.

AHRETLİK: "Manevi evlat",. Dürrüşehvar'a verilmiştir. (son halife Abdülmecîd efendinin kızı)

AK BAŞLI: "Ak başlıklı",. Aktimur'a verilmiştir.

ALP: "Kahraman asker",. Daha çok ilk dönemde kullanılmakla beraber kabilevi yapılanma sona erdiği dönemde de kullanılmaya devam edilmiştir.

AMCAZADE: Amca çocuğu.

ARSLAN: "Arslan veya Arslan yürekli",.

AVCI: IV. Mehmed'e verilmiştir. Hayatındaki en önde gelen uğraşısı idi. Edirne civarında kendisini bu iptilaya kaptırmıştı.

BAHİR: "Denizci";

BAHTİ: "Talihli";. I. Ahmed'e verilmiş ve onun tarafından şiirlerinde maslah olarak kullanılmıştır.

BAŞ: "Lider";, "Başkan";. Baş-Çuhadar"; veya "Kapıcı-baş"; gibi genellikle diğer ünvanlarla beraber kullanılmıştır.

BEDROS: "Kurnaz";. Genel bir Ermeni adıdır ve güya II. Abdülhamid'in yüz hatları itibariyle Ermeniler'e benzediğini ima için ona verilmiştir. Wittlin'in anlattığı bir hikâyeye göre, Abdülhamid'in babası I. Abdülmecid değil, Abdülhamid'in annesiyle gizli aşk hayatı yaşamayı başaran bir Ermeni'dir. Abdülhamid'in annesi Trimüjgan'ın muhtemelen Ermeni olması daha kolay anlaşılır bir açıklamadır.

BEY: "Efendi";, "Şehzade";. Zamanla bu ünvan değerini kaybetti ve daha ziyade İngilizce'deki *esquire* gibi nezaket ünvanı haline geldi.

BEYCEĞİZ: "Küçük Şehzade";

BEYLERBEYİ: "Bölge Valisi";. Büyük eyaletlerin idarecisine verilmiştir.

BEYZADE: "Şehzade oğlu";. Padişahların kızlarının oğullarına verilen ünvandır. İlk dönemlerdeki "Sultanzade"; ünvanının yerini almıştır.

BIYIKLI: "Sakallı";

BOŞNAK: "Bosnalı";

CEDDÜ'L OSMAN"Osmanlıların Babası";Süleyman Şah'a verilmiştir.

CEMCA: "Cemşid gibi güçlü";. Sultan için Doğu dillerinde kullanılan bir ünvan.

CIHANDAR: "Dünyanın Efendisi";. III. Selim'e verilmiştir.

CİVAN: "Genç";. 2138/ Mehmed'e verilmiştir.

ÇAKIRCI: "Şahinci";

ÇAVUŞ: "Rütbeli Er";, "Haberci";

ÇELEBİ: "Beyefendi";, "Kibar Efendi";, "Genç Efendi";. II. Mehmed dönemine kadar padişah oğullarına verilen ünvandır. Ayrıca I. Mehmed'e de özellikle verilmiştir.

ÇELEBİ SULTAN: "Kibar-Şehzade";. 1594 yılına kadar sancak valisi olan padişah oğullarına verilmiş olan ünvandır.

ÇUHADAR: "Kahya";.

DAMAD-I ŞEHİRİYARİ: "Padişah Damadı";. Padişahların kızlarıyla evlenenlere verilen ünvandır. Ancak bu sadece babasının saltanatı döneminde evlenen kızların kocalarına uygulanmıştır. Ayrıca aynı isimlerdeki birkaç veziri seçmek için de bu ünvan kullanılmıştır.

DAYE: "Süt Anne";

DEFTERDAR: "Hazineci";

DELİ: I. Mustafa ve İbrahim'e verilmiştir.

DİVİTDAR"Yazma kutusunu taşıyan";

DOĞANCI: "Doğan yakalayıcısı";

DÜZME(CE): "Sahte";. Kendi adına çıkan isyan döneminde ve aslı konusundaki şüpheyi ifade etmek üzere Mustafa'ya verilmiş ünvandır.

EBU'L FETH: "Fethin babası";. II. Mehmed'e verilmiştir.

EFENDİ: I. Abdülmecid döneminden itibaren padişah oğullarına verilen ünvandır. Ayrıca tarikat üyeleri arasında da bir dereceyi gösteren tabirdir.

EĞRİ: "Eğri-büğrü";. Topal olan Cihangir'e verilmiştir.

EĞRİ FATİHİ: III. Mehmed'e verilmiştir.

EMİR: "İdareci", "Şehzade". Yarı bağımsız idareciler için kullanılmıştır. Ayrıca Selçuklulara bağımlı olduğu süre zarfında I. Osman için kullanılmıştır. 1402-1413 arasındaki Fetret Devri esnasında I. Bayezid'in oğullarından birinin açık şekilde üstün idareci olmadığını göstermek için yeniden kullanılmıştır.

EMİRÜ'L MÜ'MİNİN: "Müslümanların İdarecisi". Halifeye verilen isimlerden biri olup I. Selim'in Mısır seferinden sonra Osmanlı padişahlarına da verilmiştir.

ENİŞTE: "Kızkardeşin kocası";

FAHREDDİN: "Dinin öğüncü". I. Osman'a verilmiştir.

FATİH: İstanbul'u fethinden dolayı II. Mehmed'e verilmiştir.

FATİH-İ BAĞDAT: "Bağdat'ı fetheden" IV. Murad'a verilmiştir.

FRENK: Frank. Başlangıçta Fransa'dan gelenler için kullanılmışken oldukça genişletilerek herhangi bir Avrupa ülkesi için de kullanılmıştır.

GAZİ: Daru'l Harbde savaşan kişilere ve Hristiyanlara karşı alınmış zaferlerdeki askerlere verilen ünvandır. Özellikle de O. Osman, Orhan, I. Murad, I. Bayezid, II. Mehmet ve IV. Murad için kullanılmıştır.

GENÇ: II. Osman'a verilen isimdir.

GÖZDE : Padişahın cariyeleri için kullanılmıştır.

GÜLEÇ: "Neşeli";

GÜREŞÇİ: Güçlü olduğu için I. Mehmed'e verilmiştir. "Güreşçi" mi "Kürüşçü" mü olduğu şeklinde bir şüphe var ise de, doğru şekli "Güreşçi" şeklindeki Padişah için kullanımıdır.

GÜVEY: "Damad";

GÜZELCE: "Yakışıklı";

HACE, HACİ: "Hacı";. Hace kadınlar için, Hacı erkekler için kullanılır formudur. Mekke'de Hac görevini tamamlayan kişiye verilen ünvandır.

HADİMU'L HARAMEYNİ'Ş ŞERİFEYN: "İki mübarek şehir olan Mekke ve Medine'nin koruyucusu";. I. Selim'e 1517'de Mekke Şerifi tarafından bu şehirlerin anahtarı gönderilmek suretiyle verilmiş bir ünvandır.

HAFİZ: "KoRuyucu";. Genişletilmek suretiyle Kur'an'ı ezbere bilen kişiye denilmiştir.

HAKAN: "Devlet sahibi";

HAKANÜ'L BERREYN

VE'L BAHREYN: "Karaların ve Denizlerin Hakanı". Padişahın gücünün ihtişamını ifade eden ünvanlardan biridir.

HALİFE: Son Abbasi Halifesinin 1538'de ölümüne kadar halifeliği elinde tuttuğu şeklindeki birtakım düşüncelere rağmen 1517 yılında Halifeliğin I. Selim'e ve onun mirasçılarına geçmesi, İslam'da önemli ölçüde sert tartışmalara neden olmamıştır. Cam. Mod. Hist., 91'de: "Hilafet İslam'ın temel prensiplerinden biridir ve bütün Müslümanlar tek bir imam tarafından idare edileceklerdir. Ayrıca İmam'da Hz. Peygamber'in kabilesi olan Kureyş'ten olacaktır. 1517 yılında İmamlık, Haşimoğullarından Mehmed Ebu Cafer'in güçsüz ellerindeydi ve halifeliği Kahire Sarayı'nda sembolik olarak devam ettiriyordu. Abbasilerin en son halifesi olarak Sultan Selim lehine halifelikten feragat etti. bu biçimsel geçiş, Kureyş kabilesine mensup olmamakla birlikte Türk sultanlarının Müslümanların idarecisi veya İmamı olmalarının temeli oldu. Halifeliğin Osmanlılara geçişi, Mekke Şerifi'nin Kabe'nin anahtarlarını Selim'e göndermesi, böylece Selim'in Mukaddes Beldeler'in koruyucusu olmasıyla halifeliğin tanınması onaylanmış oldu" der. S. Lane Po

HAN: Kırım idarecileri için kullanılmıştır. II. Selim tarafından torunu İbrahim'e verilmiştir.

HANÇERLİ: "Hançer taşıyan";

HANIM SULTAN: "Prenses Hanım". Padişahların kadın tarafından kız torunlarına verilen ünvan.

HANTAL: "Beceriksiz";

HASEKİ SULTAN: "Gözde Prenses". Erkek evlat doğurmuş olan padişah gözdelelerine verilen ünvan. Genellikle ilk dört veya altı anne ile sınırlanmıştır.

Osmanlıda Unvanlar

Yazar Rehnüma

Cuma, 25 Aralık 2009 19:07 -
